

VNÍMÁNÍ STÁTNÍ SFÉRY JAKO ZAMĚSTNAVATELE PRO OSOBY PEČUJÍCÍ O DÍTĚ VE VĚKU DO 15 LET NA TRHU PRÁCE V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

PERCEPTION OF THE STATE SECTOR AS AN EMPLOYER FOR VULNERABLE
GROUP ON THE LABOUR MARKET IN THE MORAVIAN-SILESIA REGION

Marek Hruška

*Slezská univerzita v Opavě, Ústav doktorských studií
marekhruskacz@gmail.com*

Renáta Fajová

*Slezská univerzita v Opavě, Ústav doktorských studií
renata.fajova@seznam.cz*

Abstrakt:

Článek se zaměřuje na vnímání státní sféry jako potencionálního zaměstnavatele pro ohroženou skupinu na trhu práce, kterou jsou matky po rodičovské dovolené v mladším školním věku dětí/dítěte. Autoři se zaměřili na Moravskoslezský kraj, který se řadí mezi regiony s dlouhodobě nejvyšší nezaměstnaností v celé České republice. Zde pomocí dotazníkového šetření a také pozorování cílové ohrožené skupiny na trhu práce získali potřebné informace a provedli výzkum na dané téma.

Klíčová slova:

Zaměstnanost, nezaměstnanost, státní sféra, ohrožená skupina na trhu práce.

Abstract:

The article focuses on the perception of the vulnerable group in the labour market of public sector as a potential employer. The vulnerable group are mothers after maternity leave in early school age children / child. The authors focused on the Moravian-Silesian region, which is among the regions with the highest long-term unemployment in the Czech Republic. Using a questionnaire and observation target vulnerable groups acquired the necessary information and carry out research on the topic.

Keywords:

Employment, unemployment, the public sector, vulnerable group on labour market.

JEL: J16, J64

1 Úvod

Nezaměstnanost ohrožených skupin představuje ekonomický problém, se kterým se potýká každá ekonomika. Moravskoslezský kraj se řadí mezi kraje v České republice s dlouhodobě nejvyšší nezaměstnaností. Článek je zacílen na tento kraj a zabývá se ohroženou skupinou na trhu práce, kterou jsou matky po mateřské dovolené s mladším školním věkem dítěte či dětí, které jsou evidovány na Úřadě práce. Tato cílová ohrožená skupina na trhu práce má svá specifika a také „omezení“, které se projevují v nabídce práce. Autoři analyzují tuto ohroženou skupinu a definují základní charakteristiky, které je spojují a popisují. V další části příspěvku je zhodnocení na základě dotazníkového šetření, které bylo provedeno u této cílové skupiny. Dotazníkové šetření bylo zaměřeno nejen na vnímání možností na trhu práce, ale také na analýzu motivačních faktorů. Na základě zjištěných informací autoři analyzovali vazby mezi jednotlivými otázkami.

2 Charakteristika základních pojmů a definování charakteristik

Článek se zaměřuje na aktuální téma spojené s nezaměstnaností v Moravskoslezském kraji. Vzhledem k vysoké nezaměstnanosti v kraji je zvláště pro ohrožené skupiny na trhu práce (absolventi středních, vysokých škol; zdravotně postižené; osoby starší 50 let věku; lidé bez vzdělání; osoby pečující o malé děti či o dlouhodobě zdravotně postiženého člena rodiny; apod.) velmi obtížné se na trhu práce realizovat. Najít zaměstnání, které zároveň poskytuje jistotu a dostatečný příjem, není snadné. Autoři analyzovali trh práce a prostřednictvím výzkumných metod zjišťovali názor ohrožené skupiny na práci v jednotlivých sektorech ekonomiky s důrazem na státní sféru jako zaměstnavatele.

Cíl výzkumu

Cíl článku se zaměřuje na zjištění vazeb mezi stavem ohrožené skupiny (osoby pečující o dítě ve věku do 15 let) a preferenci práce v jednotlivých sektorech. Zjištění této vazby poskytne informace o analyzované ohrožené skupině na trhu práce a zaměří se, zdali je stav, ve kterém se osoby pečující o dítě ve věku do 15 let, odráží v preferenci pracovat v jednotlivých sektorech, či nikoliv. Druhá hypotéza se věnuje motivačním faktorům, které ohrožené skupiny motivují preferovat zaměstnání v jednotlivých sektorech, se zaměřením na státní sektor.

Cílem tohoto článku je analyzovat vnímání státní sféry jako zaměstnavatele, který pro zkoumanou ohroženou skupinu na trhu práce představuje jistotu, zjistit, zdali existuje vzájemná vazba. Podrobná analýza cílové ohrožené skupiny a charakteristika trhu práce v Moravskoslezském kraji doplňuje danou problematiku.

Použité metody

V rámci poznávání ohrožených skupin na trhu práce a jejich uplatnění je využíváno mnoho různých metod a technik, a to jak při získávání, tak při analýze a interpretaci dat. V tomto článku využili autoři několik metod. V první části je použita metoda analýzy, která zahrnuje myšlenkové rozložení zkoumané oblasti na jednotlivé části a umožní se podívat na trh práce v Moravskoslezském kraji jako na celek.

V případě metody komparativní se bude jednat o srovnávání pojetí problému, názoru, hypotéz i premis atd., což poslouží jako prostředek vytváření, ověřování, resp. zdůvodňování vlastního stanoviska řešené problematiky. K popisu procesu a jevu se volí zpravidla jejich podstatné vlastnosti, které nejlépe charakterizují předmět výzkumu a komparativním způsobem se získává obraz o jeho shodných nebo rozdílných kvalitách.¹ Metodou komparace autoři porovnávají jednotlivé sektory a možnosti zaměstnávání v nich s ohledem na názory cílové zkoumané skupiny. Zaměřují se na výhody a nevýhody jednotlivých sektorů a jejich atraktivitu. Další použitou metodou je metoda deduktivní. Z obecných teoretických a empirických východisek budou formulovány konkrétní závěry a doporučení.

¹ MALÁTEK, V., 2001. *Metodologie marketingového výzkumu*. 1. vyd. Karviná: OPF, 108 s. ISBN 80-7248-119-3.

Pro získávání primárních dat je použita metoda dotazování. Dotazování se uskutečňovalo na základě systematicky uspořádaných otázek, ze kterých vyplývají i hypotézy. Byla zvolena jak technika osobního dotazování, tak i písemného a elektronického. Pro doplnění názoru bylo využito také rozhovoru. Dotazníkové šetření probíhalo v období 06/2013 – 11/2013. Osloven byl vzorek 238 osob pečující o dítě ve věku do 15 let (což představovalo matky po mateřské či rodičovské dovolené). Tyto osoby byly osloveny osobně, kdy dotazníky vyplňovaly na místě výkonu např. rekvalifikačního kurzu konaného prostřednictvím projektu ESF. Těchto osob bylo takto osloveno 132. Z tohoto počtu bylo zajištěno 73 dotazníků, ostatní dotazníky nesplňovaly potřebné parametry pro zařazení do výzkumu (např. nevyplnění některé z otázek, apod.). V rámci tohoto šetření bylo využito i rozhovoru, pro doplnění názoru na danou problematiku. Další dotazníky byly zaslány elektronicky kontaktům získaným z Úřadu práce. Z celkového počtu 106 zasláných dotazníků bylo vráceno 25 a pro výzkum použito 17 dotazníků. Celkově tedy byla návratnost 157 dotazníků (66 %), použito do výzkumu 90 dotazníků.

Pro zpracování dat z dotazníkového šetření bylo využito analytických statistických a matematických metod. Ověření hypotézy je prostřednictvím Chí-kvadrátu v tabulkovém procesoru MS EXCEL. Metodou indukce bude vytvořena obecná typologie ohrožené skupiny na trhu práce (matky po mateřské či rodičovské dovolené pečující o dítě do 15 let, evidované na úřadu práce). Zúčastněným pozorováním bylo možné doplnit a blíže specifikovat cílovou ohroženou skupinu. Autor působil na pozici mentora v projektu ESF (trvání tohoto projektu 03/2012 – 02/2014). Tento mentoring spočíval zejména v osobním kontaktu s ohroženou skupinou a poskytování poradenství v různých oblastech. Bylo tedy možné podrobněji analyzovat reakce a názory analyzované ohrožené skupiny. Deskriptivní metoda pomůže k popsání základních jevů daného výzkumu.

2.1 Charakteristika současného trhu práce v Moravskoslezském kraji a ohrožené skupiny

Moravskoslezský kraj (MSK) se nachází na severovýchodním území České republiky a v jejím rámci sousedí s Olomouckým a Zlínským krajem. Vně České republiky tvoří část hranic s Polskem a Slovenskem. Kraj zahrnuje okresy Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava. Tento územní celek je svým charakterem různorodý, přičemž jeho jádrem je ostravsko-karvinská aglomerace. Jedná se o tradiční industriální oblast s vysokým podílem tzv. „velkého“ průmyslu - především hutnictví, těžkého strojírenství a hornictví. Dalšími významnými sektory jsou lehké strojírenství, elektrotechnický, potravinářský, v poslední době také rozvíjející se automobilový průmysl, dále stavebnictví, výroba plastových výrobků a informační a komunikační technologie. Zemědělství má celoplošný charakter, v podhůří Beskyd a Jeseníků je zastoupeno lesní hospodářství.²

Moravskoslezský kraj se řadí dlouhodobě ke krajům s nejvyšší nezaměstnaností. K 30. 10. 2013 byla registrovaná nezaměstnanost 9,8 %. Vyšší nezaměstnanost je pouze v Ústeckém kraji, kde byla registrovaná nezaměstnanost 11,1 %. Naopak nejnižší míra registrované nezaměstnanosti je standardně v Hlavním městě Praha, a to 5,1 %. Co se týká okresů v MSK, nejvyšší nezaměstnanost byla ke konci října 2013 zaznamenána v okrese Karviná, kde je podíl nezaměstnaných 12,1 % a na jedno volné místo připadá 56,7 uchazečů o zaměstnání. V Ostravě-městě, kde je zejména výzkum realizován, je podíl nezaměstnaných 11,2 % a 25,3 uchazeče připadá na jedno volné pracovní místo.

V celé České republice je na konci září 2013 více než 557 tis. osob bez zaměstnání. V MSK celkový počet nezaměstnaných přesáhl 84 tis. osob. Pokud se zaměříme na ohrožené skupiny na trhu práce, osob se zdravotním postižením je evidováno bez práce v MSK necelých 9 tis. Osoby v evidenci déle než pět měsíců, což představuje ohroženou skupinu zvláště pro obtížnost jejich umístění, je v MSK

² Úřad práce České republiky. Zpráva o situaci na trhu práce v Moravskoslezském kraji, o realizaci APZ v roce 2012 a strategie APZ pro rok 2013. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/msk/analyzy/otkraj1212.pdf>

58 773. Velký podíl nezaměstnaných je také v ohrožené skupině osob, ve věku nad padesát let. Nejpočetnější skupinu tvoří zejména lidé ve věku 55-59 let. V MSK je na konci září 2013 nezaměstnáno 9 733 osob. Absolventi bez praxe ve věkové skupině 20-24 let jsou další skupinou, která zaznamenává vysoký podíl nezaměstnaných osob, a to přes 11 tis. Pokud se zaměříme na vzdělanostní strukturu nezaměstnaných, nejvyšší počet nezaměstnaných osob je se středním odborným vzděláním s výučním listem – 34 505 nezaměstnaných v MSK, následují osoby se základním vzděláním – 25 190. Nejnižší nezaměstnanost je u vysokoškolsky vzdělaných osob.

Analyzovaná ohrožená skupina, která je předmětem tohoto článku, jsou osoby pečující o dítě ve věku do 15 let (matky po mateřské dovolené s mladším školním věkem dětí či dítěte, evidované na Úřadě práce). Úřad práce obecně eviduje osoby, pečující o dítě ve věku do 15 let. V celé České republice je těchto osob přes 45 tis., v MSK 6 317 a v Ostravě-městě téměř 2 tisíce na konci září 2013.

2.2 Ohrožená skupina na trhu práce – matky po rodičovské dovolené s dítětem mladšího školního věku, evidované na úřadu práce

Celý výzkum byl prováděn v Moravskoslezském kraji se zaměřením na velké města v MSK a zejména Ostravu. Zkoumaný vzorek je 90 matek. Výzkum se prováděl metodou analýzy, pozorováním a dotazováním. Vyvození závěrů – syntéza. Dlouhodobý kontakt (v rámci projektu ESF v období 03/2012 – 02/2014) s tou skupinou umožnil hlubší poznání analyzované skupiny.

Z možných ohrožených skupin na trhu práce se autoři rozhodli pro osoby pečující o dítě ve věku do 15 let (matky po mateřské či rodičovské dovolené, s dětmi v mladším školním věku a mladší, evidované na Úřadě práce), vzhledem k participaci autorů na projektu, který je na tuto cílovou skupinu zaměřen.

Na základě zúčastněného pozorování cílové ohrožené skupiny a psychologických rozborů zaměřených na osobnostní diagnostiky, byly zjištěny určité charakteristiky, které tuto cílovou skupinu spojují a které naopak rozdělují. Tyto znaky lze vyvodit a posoudit na základě nejrozličnějších školení a rozhovorů s ohroženou skupinou. Společné charakteristiky jsou souborem vlastností, které ohrožená skupina má. Byly analyzovány na základě různých her v rámci školení (například jak se nejlépe seberealizovat, co je podstatné pro budoucnost, potřeby nutné pro seberealizaci, apod.)

Společné charakteristiky cílové ohrožené skupiny:

- Evidence na Úřadě práce – matky jsou evidované na Úřadě práce různou dobu
- Dítě/děti v mladším školním věku a mladší (dítě ve věku do 15 let)
- Vnímání určitého „handicapu“ a nerovného postavení na trhu práce: obava z nutnosti zvýšené péče o dítě z důvodu např. nemoci a akceptace volna u zaměstnavatele, pracovní směnnost – preference ranních směn, vnímání nižšího platového ohodnocení oproti mužům, obava s technické zaostalosti oproti mladým budoucím spolupracovníkům, aj.
- Pozitivní smýšlení nad budoucností – dítě jako stimul k výkonu: Vzhledem k tomu, že matky mají potomky, přirozeně plánují budoucnost a zejména každá chce dítě zajistit, pokud je to alespoň trochu možné. Všechny z nich vnímají důležitost budoucnosti.
- Potřeba seberealizovat se: tato charakteristika vychází z předchozí charakteristiky. Matky chtějí a sobě pracovat, zjistit, co je pro ně do budoucna možné. Chtějí se vzdělávat, rekvifikovat nebo případně podnikat. Potřeba seberealizace se liší od sociálního postavení.

Odlišné charakteristiky:

- Sociální postavení a důvody seberealizace – každá matka se ocitá v různém sociálním postavení, zhruba menší třetina z pozorované části cílové ohrožené skupiny představuje matky samoživitelky. Tato část se vyznačuje nízkým příjmem, v drtivé většině se středoškolským vzděláním a nižším. Seberealizace považují za významný prvek. Dalších 40 % matek jsou vdané ženy. Vdané ženy mají příjem partnera v domácnosti, z toho důvodu mají větší prostor pro seberealizaci než ženy bez partnera. Poslední třetina jsou ženy s dostatečným množstvím finančních prostředků, což se vyznačuje zejména způsobem jejich prezentace na veřejnosti a disponují většinou dobrými komunikačními schopnostmi. Seberealizace je nedílnou součástí jejich života.
- Schopnosti a reakce na podněty – V souvislosti s psychologickými diagnostikami (včetně různých testů pro výběr povolání, charakteristiky osobních dispozic, testy na povahové vlastnosti, aj.) provedenými na zkoumané cílové ohrožené skupině, se některé matky vyznačují aktivitou a schopností rychle reagovat. Druhá část matek se vyznačuje zejména neschopností rychlé reakce, přemýšlivostí. Extrovertní matky jsou vhodné pro práci zaměřenou na kontakt s lidmi, introvertní povaha naopak pro administrativní práci např. v podobě účetní, atd. Každé matce, které je provedena psychologická a pracovní diagnostika je možné i určit výčet vhodných povolání.
- Rozdílné zkušenosti a věk cílové ohrožené skupiny. Rozdílné zkušenosti souvisí zejména s věkovou kategorií, do které matky spadají. Největší část tvoří matky ve věku 31-36 let, následují matky 26-30.

Popisné charakteristiky zkoumané ohrožené skupiny – osoby pečující o dítě ve věku do 15 let (matky po mateřské či rodičovské dovolené)

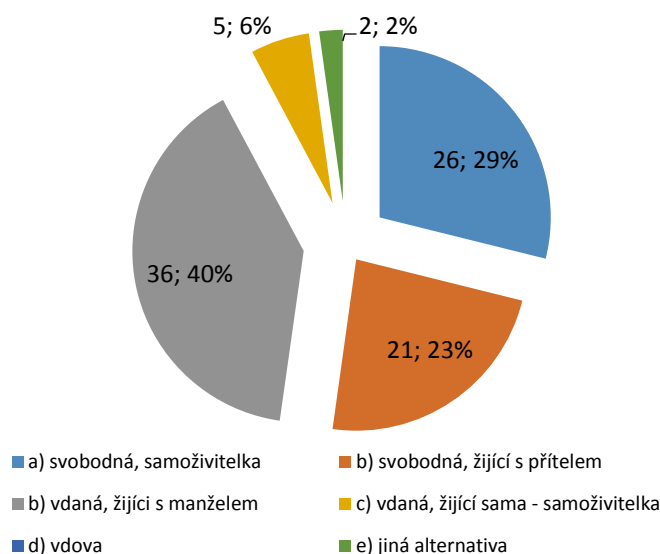
Bližším definování cílové ohrožené skupiny určuje jejich popisné charakteristiky. Tyto popisné charakteristiky byly zjištěny na základě dotazníkového šetření.

Co se týká věku dotazovaných matek, nejvyšší podíl je ve věkové kategorii 31-36 let. Do této věkové kategorie spadá 35 matek (39 %).

Následuje věková skupina 26-30 let, do které patří 33 dotazovaných matek (37 %). 12 dotazovaných matek je ve věku 15-25 let (13 %) a 10 matek je ve věku 36 a více let (11 %).

Graf 1 ukazuje stav analyzované cílové skupiny. Největší podíl tvoří matky vdané, žijící s manželem – 36 matek (40 %), 29 % matek – počet 26 je matek svobodných, samoživitelek, 21 matek (23 %) jsou matky svobodné, žijící s přítelem. Nejmenší podíl jsou matky vdané, které žijí samy a jsou samoživitelky – 5 matek, 6 %.

Graf 1: Stav analyzované ohrožené skupiny na trhu práce

Zdroj: vlastní zpracování

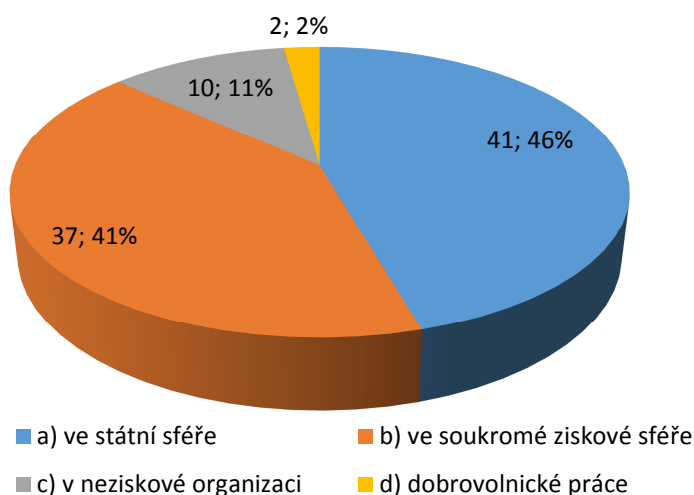
2. 3. Hypotézy a realizace výzkumu

Otázky v dotazníku se zaměřovaly na zjištění preference zaměstnání. Státní sféra představuje stát v roli zaměstnavatele, soukromá sféra představuje práci ve firmách se soukromým vlastnictvím. Nezisková organizace je právnickou osobou, jejímž účelem není vytvářet zisk. Řadí se zde i příspěvkové organizace, které jsou financovány ze státního rozpočtu. Neziskové organizace mají většinou specifické zaměření, např. domovy důchodců, dětské domovy, apod. Dobrovolnické práce jsou prováděny ve prospěch druhých bez nároku na finanční odměnu.

Cílem zařazení této otázky do dotazníkového šetření bylo zjištění, ve které sféře a jaký druh činnosti chce analyzovaná ohrožená pracovat. Autoři se nezaměřují na klasifikaci činností, kterými se jednotlivé subjekty na trhu zabývají (dle CZ-NACE), ale účelem je zaměření se na např. zdroje financování těchto subjektů, jejich hospodaření, apod. a jejich vnímání z hlediska ohrožené skupiny. Klasifikace dle CZ-NACE a uplatnění v jednotlivých oblastech je pro ohroženou skupinu otázkou vzdělání a praxe (pokud tedy nehovoříme o obecných pozicích jako je administrativa).

Pomocí dotazníkového šetření bylo zjištěno, že největší preference zaměstnání je ve státní sféře. Graf 2 ukazuje poměr preference v jednotlivých typech organizací. Největší preference cílové ohrožené skupiny na trhu práce je práce ve státní sféře (41 dotazovaných – 46 %). V soukromé ziskové sféře vyjádřilo svou preferenci 37 matek, což představuje 41 %. 10 matek (11 %) preferují práci v neziskové organizaci. Dobrovolnické práce preferují 2 matky (2 % dotazovaných).

Graf 2: Preference zaměstnání v jednotlivých typech organizací

Zdroj: vlastní zpracování

Soukromá sféra a státní sféra jsou nejvýznamnějšími zaměstnavateli v každé zemi. Každý tento sektor má svá specifika, určité výhody a nevýhody. Prostřednictvím rozhovorů při dotazování cílové ohrožené skupiny na trhu práce a analýzy trhu práce, je možné charakterizovat státní a soukromou sféru.

Charakteristika soukromé sféry a její specifika

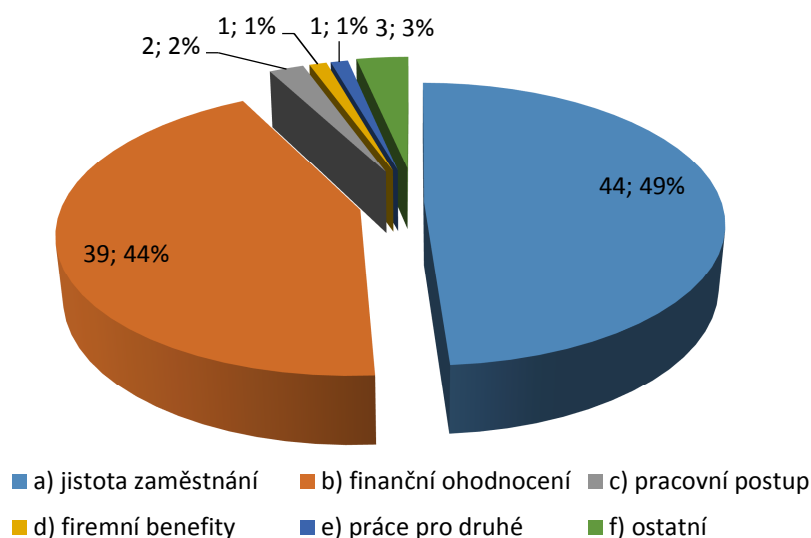
Pro práci v soukromém sektoru je zapotřebí určitých znalostí. Pokud uchazeč má znalost více cizích jazyků, uživatelskou znalost práce na PC, zvyšuje se jeho možnost získání práce. Jako nový zaměstnanec pravděpodobně začne pracovat na některé z pozic, které jsou s nižší úrovní zodpovědnosti a jsou méně placeny. Většina firem využívá systém vzdělávání zaměstnanců, díky kterému se může daný zaměstnanec seberealizovat. Co se týká platového ohodnocení, čím vyšší pozici zaměstnanec má, tím je i vyšší platové ohodnocení a zodpovědnost. Mezi výhody soukromé sféry patří určitě možnost rozvoje a postupu a také rozmanitost firemních benefitů. Naopak mezi nevýhody můžeme zařadit stres a vysoké pracovní nasazení, které se od zaměstnanců očekává. Mezi další nevýhody můžeme zařadit jistotu zaměstnání.

Charakteristika státní sféry a její specifika

Státní sféra má zcela odlišné prostředí. Po výběrovém řízení má zaměstnanec plat, který je přesně stanoven dle tabulek. Ve většině případů je i pevná pracovní doba, která nebývá zatížena přesčasy. V kolektivu většinou není soupeřivost, zaměstnanec svou kariérou nikoho neohrožuje. Jako nevýhodu můžeme označit zmíněné tabulkové platy. Je stanoveno 16. platových tříd a 12. platových stupňů. Výše platu se odvíjí od sektoru, ve kterém je zaměstnanec zaměstnán a zařazení do dané platové třídy je dle náročnosti práce, která je po zaměstnanci vyžadována. Je nutné také splňovat dané vzdělání a dosaženou praxi pro zařazení do vyššího platového stupně. Mezi výhody lze zařadit placené výlohy a určitou jistotu.

Graf 3 znázorňuje poměr motivačních faktorů při výběru zaměstnání. Nejvyšší podíl – 49 % matek považuje jistotu zaměstnání za nejdůležitější při výběru zaměstnání (44 matek), pro 44 % matek je důležité finanční ohodnocení (39 matek), méně důležité jsou faktory jako firemní benefity, pracovní postup či práce pro druhé.

Graf 3: Motivační faktory při výběru zaměstnání

Zdroj: vlastní zpracování

Hypotézy a výzkum

Využitím Chí-kvadrátu byly analyzovány závislosti či vazby mezi stavem ohrožené skupiny a preferencí zaměstnání v určité sféře a té vazbu mezi výběrem sféry a motivačními faktory. Na základě pravděpodobnostního rozložení chí-kvadrát se vypočítá pravděpodobnost výskytu takovéto nebo ještě extrémnější hodnoty. Tato pravděpodobnost se nazývá dosažená hladina významnosti statistického testu (p-hodnota). Pokud je menší než 0,05, nulovou hypotézu zamítáme. Znamená to, že pravděpodobnost, že by pozorované rozdíly závislosti vznikly pouze náhodou, je menší než 5 %.

Autoři si stanovili výzkumné hypotézy pro zjištění těchto vazeb. Hypotéza nulová je stanovena tak, že nevyjadřuje závislost daných veličin, hypotéza alternativní vyjadřuje závislost daných veličin.

Hypotéza č. 1:

H_0 : Stav cílové analyzované skupiny nezávisí na preferencí zaměstnání v určité sféře.

H_A : Stav cílové analyzované skupiny závisí na preferencí zaměstnání v určité sféře.

V tabulce 1 jsou uvedeny počty jednotlivých odpovědí na analyzované otázky. Z důvodu nízkého výskytu četností odpovědí u vdov (vyskytovaly se pouze dvě v celém analyzovaném souboru), je tato skupina vyloučena z testování chí-kvadrátem.

Tabulka 1: Vzájemná vazba mezi stavem analyzované skupiny a preferencí zaměstnání v určité sféře

	svobodná samoživitelka	svobodná žijícím s přítelem	vdaná žijící s manželem	vdaná žijící sama	Celkem
státní sféra	17	11	11	2	41
soukromá zisková sféra	4	10	20	2	36
nezisková organizace	4	0	4	1	9
dobrovolnické práce	1	0	1	0	2
celkem	26	21	36	5	88

Zdroj: vlastní zpracování

Dosažená hladina signifikace $p = 0,101$

Výsledek – dosaženou hladinu statistické významnosti, porovnááme s hodnotou 0,05. Když je dosažená hladina statistické významnosti menší než 0,05, nulovou hypotézu zamítáme, v opačném případě nulovou hypotézu zamítnout nemůžeme. Z provedeného chí-kvadrátu vyplynulo, že p-hodnota je větší než 0,05, tzn., že nulovou hypotézu tedy zamítnout nemůžeme.

Závěr testování: **Neexistuje závislost mezi stavem cílové analyzované skupiny a preferencí zaměstnání v určité sféře. Stav cílové analyzované skupiny nezávisí na preferencí zaměstnání v určité sféře.**

Hypotéza č. 2:

H_0 : Motivační faktory při výběru zaměstnání nezávisí na preferenci analyzované cílové skupiny pracovat v dané sféře.

H_A : Motivační faktory při výběru zaměstnání závisí na preferenci analyzované cílové skupiny pracovat v dané sféře.

Cílem této hypotézy je vyzkoumat, jestli jsou motivační faktory, mezi které se řadí například jistota, na preferenci práce například ve státním sektoru. Nebo motivační faktor finanční ohodnocení na práci v soukromé ziskové sféře, apod.

Tabulka 2: Počet odpovědí u motivačních faktorů a preference práce v jednotlivých sférách

	Jistota zaměstnání	Finanční ohodnocení	Pracovní postup	Firemní benefity	Práce pro druhé	Ostatní	Celkem
státní sféra	35	5	1	0	0	0	41
soukromá zisková sféra	6	27	1	1	0	2	37
nezisková organizace	6	3	0	0	0	1	10
dobrovolnické práce	1	0	0	0	1	0	2
celkem	48	35	2	1	1	3	90

Zdroj: vlastní zpracování

Dosažená hladina signifikace $p = 5,3354E-12$

Z provedeného chí-kvadrátu vyplynulo, že p-hodnota je podstatně menší než 0,05, tzn., že nulovou hypotézu tedy můžeme zamítnout a přijmout její alternativu.

Závěr testování: **Motivační faktory při výběru zaměstnání závisí na preferenci analyzované cílové skupiny pracovat v dané sféře.**

Zhodnocení a komentáře

Článek je zaměřen na Moravskoslezský kraj, kde je dlouhodobě jedna z nejvyšších nezaměstnaností v rámci České republiky. Na konci října 2013 byla registrovaná míra nezaměstnanosti 9,8 % a nezaměstnaných okolo 84 tis. osob. Co se týká osob, které pečují o dítě ve věku do 15 let věku, evidovaných na Úřadě práce bylo na konci září roku 2013 přes 6,3 tis.

Analyzovaná ohrožená skupina na trhu práce jsou osoby pečující o dítě ve věku do 15 let (matky s dítětem/děti v mladším školním věku a mladší, evidované na Úřadě práce). Pro zjištění potřebných informací bylo využito dotazníkového šetření, které se účastnilo 90 matek. Věk matek se nejčastěji pohyboval ve věkové skupině 31-36 let a většinu matek tvořili vdané ženy.

Cílem toho článku je analyzovat cílovou ohroženou skupinu na trhu práce a zejména analyzovat, zdali existuje vazba mezi stavem ohrožené skupiny na trhu práce a preferencí zaměstnání v určité sféře v Moravskoslezském kraji. Dále byly analyzovány motivační faktory, které jsou důležité při výběru zaměstnání a vazba těchto faktorů a preferencí ohrožené skupiny pracovat v jednotlivé sféře. Pro analýzu těchto vazeb byl použit tabulkový procesor Excel a funkce Chí-kvadrát.

Dle dotazníkového šetření bylo zjištěno, že ohrožená skupina preferuje práci ve státní sféře (41 dotazovaných – což představuje 46 % dotazovaných). Z tohoto důvodu byla provedena analýza, zdali je možné, že práce ve státní sféře a v ostatních oborech závisí na stavu matek. Autoři analyzovali, jestli je možné, že preference státní správy se odvíjí od stavu matek a nepřímo i názoru matek, že státní správa poskytuje určitý druh jistoty a stálosti zaměstnání se stabilním příjmem. Prostřednictvím chí-kvadrátu byl analyzován tento vztah, ovšem dosažená hladina signifikace dosáhla hodnoty 0,101, což je větší než 0,05, tzn., že nemůžeme zamítnout stanovenou hypotézu o nezávislosti mezi stavem cílové analyzované skupiny a preferencí zaměstnání v určité sféře. Stav ohrožené skupiny neovlivňuje volbu či preferenci zaměstnání v určité sféře. Nemůžeme tedy říci, že matky preferují určitou sféru dle jejich stavu a případně příjmu domácnosti.

Druhá výzkumná hypotéza se zabývala problematikou motivačních faktorů a jejich vazby na preferenci analyzované cílové skupiny pracovat v dané sféře. Cílem je zjistit, jestli matky vnímají určité motivační faktory jako typické pro danou sféru. Z analýzy chí-kvadrátem vyplynulo, že existuje závislost mezi motivačními faktory a volbou dané sféry. Dosažená hladina signifikace je 5,3354E-12, to znamená, že číslo je mnohonásobně menší než 0,05. Pravděpodobnost, že by pozorované rozdíly závislosti vznikly pouze náhodně, je menší než 5 %. Pokud se zaměříme na podrobnější analýzu a četnosti odpovědí, můžeme konstatovat, že pro práci ve státní sféře je motivačním faktorem jistota zaměstnání a u soukromého ziskového sektoru je motivačním faktorem finanční ohodnocení. Státní sféra je tedy vnímána jako sféra, kde je stabilita pracovního místa a tím nižší fluktuace.

Celkově lze tedy říci, že pro analyzovanou ohroženou skupinu ve věku 25-35 let, kde společným rysem je pozitivní smýšlení o budoucnosti, je důležitým faktorem jistota zaměstnání. Motivačním stimulem jsou děti a potřeba je zabezpečit. Jistota zaměstnání je úzce spjata s vnímáním práce ve státní sféře.

Závěr

Ohrožené skupiny na trhu práce se vyznačují určitými bariérami, které jim brání vstupu na trh práce. Analyzovaná ohrožená skupina, kterou jsou matky po rodičovské dovolené s věkem dětí či dítěte mladšího školního věku, které jsou evidovány na Úřadě práce.

Tato ohrožená skupina se vyznačuje určitými společnými rysy a získání práce není lehkou záležitostí. Dotazníkovým šetřením byla tato ohrožená skupina přesně definována a určeny preference zaměstnání a motivační faktory. Z provedeného výzkumu vyplynulo, že ohrožená skupina preferuje státní správu jako zaměstnavatele, který poskytuje jistotu zaměstnání. V soukromé sféře je hlavním motivátorem finanční ohodnocení. Obě sféry mají své specifika, výhody a nevýhody.

LITERATURA

- [1] BUCHTOVÁ, B. a kol., 2002. *Nezaměstnanost. Psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 240 s. ISBN 80-247-9006-8.
- [2] Český statistický úřad. Časové řady základních ukazatelů statistiky práce 2. pololetí 2013. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/3107-13>
- [3] Český statistický úřad. Statistický bulletin – Moravskoslezský kraj 1. až 3. Čtvrtletí 2013. Dostupné z: http://www.ostrava.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/krajpubl/801302-13-q3_2013-xt
- [4] KUCHAROVÁ, V., 2013. Ekonomické podmínky sladování rodiny a zaměstnání v České republice a ve Francii: Komparace se zaměřením na kontext potřeb zájmů o služby denní péče o děti. Praha: VÚPSV, v. v. i., 93 s. ISBN 978-80-7416-128-5.
- [5] KYZLINGOVA, R., HABERLOVA, V., 2009. *Rodinné potřeby zaměstnanců*. Praha: VÚPSV, 61 s. ISBN 978-80-7416-053-0.
- [6] MALÁTEK, V., 2001. Metodologie marketingového výzkumu. 1. Vyd. Karviná: OPF, 108 s. ISBN 80-7248-119-3.
- [7] PELLEŠOVÁ, P., 2006. *Hospodářská politika A. distanční studijní opora*. Karviná: OPF SU, 141 s. ISBN 80-7248-370-6.
- [8] Portál Ministerstva práce a sociálních věcí: Dostupné z: <http://www.portal.mpsv.cz>
- [9] SOKÁČOVÁ, L., 2006. Kariéra, rodina, rovné příležitosti: výzkumy postavení žen a mužů na trhu práce. Praha: Gender Studies, 2006. 25 s. ISBN 80-86520-12-9.
- [10] ŠINDLEROVÁ, I., 2005. Ženy na trhu práce: jak na nezaměstnanost a diskriminaci: prakticky a takticky! - příklady dobré praxe z Evropy (převážně Střední a Východní). Praha: Evropská kontaktní skupina v ČR, 44 s. ISBN 80-254-3866-X.
- [11] Výzkumný ústav práce a sociálních věcí: Dostupné z: <http://www.vupsv.cz>